

Цели за устойчиво развитие на ООН¹

1. Изкореняване на бедността

1.1 Изкореняване до 2030 година на крайната бедност за всички хора и навсякъде, измервана понастоящем с броя на лицата, живеещи с по-малко от 1,25 долара на ден.

1.2 Намаляване до 2030 година най-малко наполовина дела на мъжете, жените и децата от всички възрасти, живеещи в бедност във всичките и измерения съгласно националните определения.

1.3 Прилагане на подходящи за съответните национални условия системи и мерки за социална закрила за всички, включващи минимални прагове на социална закрила, и постигане до 2030 година на значително осигуряване за бедните и уязвимите.

1.4 Осигуряване до 2030 година на равни права на достъп до икономическите ресурси за всички мъже и жени, особено бедните и уязвимите, както и достъп до основни услуги, собственост и контрол върху земя и други форми на собственост, наследство, природни ресурси, подходящи нови технологии и финансови услуги, включително микрофинансиране.

1.5 Изграждане до 2030 година на устойчивост срещу бедствия за бедните и хората в уязвимо положение и намаляване на излагането им на свързаните с изменението на климата екстремни метеорологични явления и уязвимостта им от тях, както и от други икономически, социални и екологични трусове и бедствия.

1.a Осигуряване мобилизирането на значителни средства от различни източници, включително чрез засилено сътрудничество за развитие, с оглед предоставянето на достатъчни и предвидими средства за развиващите се страни, особено най-слабо развитите, с цел изпълнение на програми и политики за ликвидиране на бедността във всичките и измерения.

1.b Създаване на солидни политически рамки на национално, регионално и международно равнище въз основа на стратегии за развитие, ориентирани към бедните и лицата, уязвими по признак пол – с цел подкрепа за ускорено инвестиране в действия за изкореняване на бедността.

2. Край на глада

2.1 Ликвидиране до 2030 година на глада и осигуряване за всички, по-специално бедните и хората в уязвимо положение, в това число новородените – на целогодишен достъп до безопасна, питателна и достатъчна храна.

2.2 Ликвидиране до 2030 година на всички форми на недохранване, включително достигане до 2025 година на договорените на международно равнище Цели относно спирането на растежа и атрофията при децата до 5-годишна възраст и задоволяване на потребностите от храна и хранителни вещества на подрастващите момичета, бременните жени, кърмачките и по-възрастните хора.

---

¹ Да променим нашия свят: Програма 2030 за устойчиво развитие

2.3 Удвояване до 2030 година на селскостопанската производителност и доходите на дребните производители на храни, по-специално жените, коренното население, семейните земеделски стопани, скотовъдците и рибарите, включително чрез сигурен и равен достъп до земя, други производствени ресурси и суровини, знания, финансови услуги, пазари и възможности за добавена стойност и заетост в неземеделски дейности.

2.4 Осигуряване до 2030 година на устойчиви системи за производство на храни и прилагане на устойчиви спрямо изменението на климата селскостопански практики, които увеличават производителността и обема на произвежданата продукция, спомагат за поддържане на екосистемите, засилват възможностите за приспособяване към изменението на климата, екстремни метеорологични явления, суша, наводнения и други природни бедствия, и с които постепенно се подобрява качеството на земята и почвите.

2.5 Запазване до 2020 година на генетичното разнообразие на семена, култивирани растения и селскостопански и опитомени животни, и свързаните с тях диви видове, включително посредством разумно управлявани и диверсифицирани семенни и растителни банки на национално, регионално и международно равнище и осигуряване на достъп до генетични ресурси и свързаните с тях традиционни знания, както и честно и справедливо споделяне на произтичащите от употребата им ползи в съответствие с постигнатите договорености на международно равнище.

2.a Увеличаване, включително посредством засилено международно сътрудничество, на инвестициите в инфраструктурата на селските райони, в селскостопански научни изследвания и служби за съвети в земеделието, технологично развитие и генни банки за растителни култури и животински видове с оглед подобряване на производствения капацитет в селското стопанство в развиващите се страни, особено в най-слабо развитите страни.

2.b Коригиране и недопускане на търговски ограничения и изкривявания на световните пазари на селскостопански стоки, включително чрез успоредното премахване на всички форми на субсидии за износ на селскостопански продукти и всички експортни мерки с равностоен ефект в съответствие с мандата на Кръга от преговори за развитие в Доха.

2.c Приемане на мерки за гарантиране на правилното функциониране на пазарите на продоволствени стоки и техните деривати и улесняване на навременния достъп до пазарна информация, включително относно хранителните резерви, за да се спомогне за ограничаване на крайната нестабилност на цените на храните

3. Добро здраве

3.1 Намаляване до 2030 година на съотношението на майчината смъртност в световен мащаб до по-малко от 70 смъртни случая на 100 000 живородени деца.

3.2 Прекратяване до 2030 година на предотвратимите смъртни случаи на новородени и деца до 5-годишна възраст, като всички страни ще имат за цел да снижат неонаталната смъртност до най-много 12 на 1000 живородени бебета и смъртността на деца до 5-годишна възраст до максимум 25 на 1000 живородени деца.

3.3 Ликвидиране до 2030 година на епидемиите от СПИН, туберкулоза, малария и пренебрегваните тропически зарази, както и борба с хепатита, заболяванията, предавани чрез водата и други заразни болести.

3.4 Намаляване с една трета до 2030 година на броя случаи на преждевременна смърт вследствие на незаразни болести – чрез превенция и лечение, както и насърчаване на психичното здраве и благоденствие.

3.5 Засилване на превенцията и лечението на злоупотребата със субстанции, в това число наркотични вещества и на алкохол във вредни количества.

3.6 Намаляване наполовина до 2020 година на общия брой в световен мащаб на смъртните случаи и нараняванията при пътнотранспортни произшествия.

3.7 Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до здравни услуги в областта на половото и репродуктивно здраве, включително информация и обучение по възпроизводство и семейно планиране, и интегриране на репродуктивното здраве в националните стратегии и програми.

3.8 Постигане на всеобщо здравно осигуряване, включително защита срещу финансов риск, достъп до качествени основни здравни услуги и достъп до безопасни, ефективни и качествени жизненоважни лекарства и ваксини за всички на достъпни цени.

3.9 Значително намаляване до 2030 година на броя на смъртните случаи и заболявания от опасни химични вещества и от замърсяване и заразяване на въздуха, водите и почвите.

3.a Засилване на прилагането във всички страни по целесъобразност на Рамковата конвенция на Световната здравна организация за контрол на тютюна.

3.b Подкрепа за медицинските и фармацевтични изследвания и разработването на нови ваксини и лекарства за заразните и незаразните болести, засягащи предимно развиващите се страни, осигуряване на достъп до жизненоважни лекарства и ваксини на достъпни цени в съответствие с Декларацията от Доха относно Споразумението ТРИПС (за свързаните с търговията аспекти на интелектуалната собственост) и общественото здраве, която потвърждава правото на развиващите се страни да се възползват в пълна степен от разпоредбите за гъвкавост в Споразумението за свързаните с търговията аспекти на интелектуална собственост (ТРИПС) относно правото за опазване на общественото здраве и по-специално осигуряването на достъп до лекарствени средства за всички.

3.c Значително увеличаване на финансирането за здравеопазване и наемане, развитие, обучение и задържане на работна сила в здравния сектор в развиващите се страни, особено в най-слабо развитите страни и малките островни развиващи се държави.

3.d Засилване на капацитета на всички страни, особено развиващите се страни, за ранно предупреждение, намаляване на риска и овладяване на здравните рискове в национален и световен мащаб.

4. Качествено образование

4.1 Да се гарантира до 2030 година, че всички момичета и момчета завършват безплатно, справедливо и качествено основно и средно образование, водещо до подходящи и ефективни резултати от обучението.

4.2 Да се гарантира до 2030 година, че всички момичета и момчета имат достъп до качествено развитие, грижи и предучилищно образование в ранната детска възраст, за да са готови за началното образование.

4.3 Осигуряване до 2030 година на равен достъп за всички жени и мъже до финансово достъпно и качествено техническо, професионално и висше образование, включително университетско такова.

4.4 Значително увеличаване до 2030 година на броя на младежите и възрастните, които имат подходящи умения, в това число технически и професионални такива, за трудова заетост, работни места с достойни условия на труд и предприемачество.

4.5 Премахване до 2030 година на неравенството между половете в образованието и осигуряване на равен достъп до всички равнища на образование и професионално обучение за хората в уязвимо положение, включително лицата с увреждания, коренното население и децата в уязвимо положение.

4.6 Да се гарантира до 2030 година, че всички млади хора и значителна част от възрастното население, както мъже, така и жени, придобиват езикова и математическа грамотност.

4.7 Да се гарантира до 2030 година, че всички учещи придобиват знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие, включително (наред с другото) чрез преподаване на знания за устойчивото развитие и устойчив начин на живот, правата на човека, равенството между половете, насърчаване на култура на мир и ненасилие, глобално гражданство, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.

4.a Изграждане и модернизирани на учебни заведения, ориентирани и приспособени за децата, хората с увреждания и лицата, уязвими като пол, които осигуряват за всички безопасна, приобщаваща и ползотворна учебна среда без агресия и насилие.

4.b Значително увеличаване до 2020 година броя на отпускните в световен план стипендии за студенти от развиващите се страни, по-специално най-слабо развитите страни, малките островни развиващи се държави и страните в Африка – за записване във висши учебни заведения в развитите страни и други развиващи се страни, включително в програми за професионално обучение, информационни и комуникационни технологии, технически, инженерни и научни специалности.

4.c Значително увеличаване до 2030 година на броя на квалифицираните учители, включително посредством международно сътрудничество за подготовка на учители в развиващите се страни, особено най-слабо развитите страни и малките островни развиващи се държави

5. Равенство между половете

5.1 Премахване на всички форми на дискриминация по отношение на всички жени и момичета, навсякъде.

5.2 Премахване на всички форми на насилие спрямо всички жени и момичета в публичната и частната сфера, в това число трафика на жени и момичета, сексуалната и другите видове експлоатация.

5.3 Премахване на всички вредни практики като детски, ранни и принудителни бракове и гениталното осакатяване на жени.

5.4 Признание и оценяване на неплатеното полагане на грижи и домашния труд посредством предоставяне на обществени услуги, инфраструктура и политики за социална закрила, и насърчаване на споделената отговорност в домакинството и семейството по подходящ за националните условия начин.

5.5 Гарантиране на пълноценно и ефективно участие на жените и равни възможности за лидерство на всички равнища на вземане на решения в политическия, икономическия и обществения живот.

5.6 Осигуряване на всеобщ достъп до полово и репродуктивно здравеопазване и репродуктивни права в съответствие с Програмата за действие, приета от Международната конференция за населението и развитието и Платформата за действие от Пекин, както и заключителните документи от последващите конференции за техния преглед.

5.a Предприемане на реформи за предоставяне на равни права на жените за достъп до икономически ресурси, както и достъп до собственост и контрол върху земя и други форми на собственост, финансови услуги, наследство и природни ресурси в съответствие с националното законодателство.

5.b Засилено използване на базови технологии, по-специално информационни и комуникационни технологии, за насърчаване на еманципирането и овластяването на жените.

5.c Приемане и укрепване на разумни политики и стриктно прилагано законодателство за насърчаване на равенството между половете и предоставяне на равни права на всички жени и момичета на всички равнища.

6. Чиста вода и санитарно-хигиенни условия

6.1 Осигуряване до 2030 година на всеобщ и равен достъп за всички до безопасна питейна вода с достъпна цена.

6.2 Осигуряване до 2030 година на достъп до подходящи канализационни съоръжения и хигиенни условия за всички и ликвидиране на практиката за дефекация на открито, като се обръща специално внимание на нуждите на жените и момичетата и хората в уязвимо положение.

6.3 Подобряване до 2030 година качеството на водата чрез намаляване на замърсяването, ликвидиране на изхвърлянето на отпадъци и намаляване до минимум на отделянето на опасни химични вещества и материали; намаляване наполовина дела на непречистените отпадъчни води и значително увеличаване на рециклирането и безопасното повторно използване на водата в световен мащаб.

6.4 Значително увеличаване до 2030 година на ефективността на използването на водата във всички отрасли и области на дейност и гарантиране на устойчиво

водочерпене и достъп до прясна вода с оглед справяне с недостига на вода и значително намаляване броя на страдащите от недостиг на вода.

6.5 Прилагане до 2030 година на интегрирано управление на водните ресурси на всички равнища, включително чрез трансгранично сътрудничество, където е уместно.

6.6 Опазване и възстановяване до 2020 година на свързаните с водата екосистеми, в това число планините, горите, влажните зони, реките, водоносните пластове и езерата.

6.a Разширяване до 2030 година на международното сътрудничество и подкрепата към развиващите се страни за изграждане на капацитет по дейности и програми, свързани с водата и канализацията, включително събирането на вода, обезсоляването, водната ефективност, пречистването на отпадъчните води, технологиите за рециклиране и повторно използване.

6.b Подкрепа и засилено участие на местните общности в подобряване управлението на водата и канализационните съоръжения.

7. Възобновяема енергия

7.1 Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до финансово достъпни, надеждни и съвременни енергийни услуги.

7.2 Значително увеличаване до 2030 година дела на енергията от възобновяеми източници в световния енергиен микс.

7.3 Удвояване до 2030 година на темпа на подобряване на енергоемкостта в световен мащаб.

7.a Засилване до 2030 година на международното сътрудничество с цел улесняване на достъпа до научни изследвания и технологии за чиста енергия, включително енергия от възобновяеми източници, енергийна ефективност и високи и по-чисти технологии на база изкопаеми горива, насърчаване на инвестициите в енергийната инфраструктура и технологиите за чиста енергия.

7.b Разширяване до 2030 година на инфраструктурата и модернизиране на технологиите за доставка на съвременни и устойчиви енергийни услуги за всички в развиващите се страни и по-специално в най-слабо развитите страни и малките островни развиващи се държави.

8. Сигурна работа и икономически растеж

8.1 Устойчив икономически растеж и ръст на брутния вътрешен продукт на глава от населението в съответствие с обстоятелствата на национално равнище и по-конкретно най-малко 7% годишен ръст на БВП в най-слабо развитите страни.

8.2 Постигане на по-високи равнища на икономическа производителност посредством диверсификация, технологично усъвършенстване и иновации, включително чрез поставяне на ударението върху секторите с висока добавена стойност и трудоемките отрасли.

8.3 Насърчаване на насочени към развитието политики, подкрепящи производствените дейности, създаването на работни места с достойни условия на труд, предприемачеството, творчеството и иновациите и насърчаване на създаването и растежа на микро, малки и средни предприятия, включително чрез достъп до финансови услуги.

8.4 Постепенно повишаване до 2030 година на ресурсната ефективност в потреблението и производството в световен мащаб и стремеж за окончателно прекъсване на връзката между икономически растеж и разрушаване на околната среда в съответствие с десетгодишната рамка от програми за устойчиво производство и потребление и с водеща роля на развитите страни.

8.5 Постигане до 2030 година на пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички жени и мъже, включително за младите хора и лицата с увреждания, както и равно заплащане за труд с равна стойност.

8.6 Значително намаляване до 2020 година дела на младите хора, неангажирани с трудова дейност, образование или обучение.

8.7 Предприемане на незабавни и ефикасни мерки за изкореняване на принудителния труд, ликвидиране на съвременното робство и трафика на хора, осигуряване на гаранции за забрана и премахване на най-тежките форми на детския труд, включително набирането и използването на деца войници, както и ликвидиране до 2025 година на детския труд във всичките му форми.

8.8 Защита на трудовите права и насърчаване на безопасна и сигурна работна среда за всички работници, включително работещите мигранти, по-специално жените мигранти и лицата с несигурна заетост.

8.9 Изготвяне и прилагане до 2030 година на политики за насърчаване на устойчивия туризъм, който създава работни места и популяризира местната култура и продукти.

8.10 Укрепване капацитета на националните финансови институции за насърчаване и разширяване на достъпа до банкови, застрахователни и финансови услуги за всички.

8.a Увеличаване на подкрепата за развиващите се страни, по-специално най-слабо развитите страни, по програмата на ЕС „Помощ за търговия“ (Aid for Trade), включително чрез засилената интегрирана рамка за свързана с търговията техническа помощ за най-слабо развитите страни.

8.b Разработване и привеждане в действие до 2020 година на глобална стратегия за младежка заетост и прилагане на Глобалния пакт за заетостта на Международната организация на труда.

9. Иновации и инфраструктура

9.1 Развитие на качествена, надеждна, устойчива и адаптивна инфраструктура, включително регионална и трансгранична инфраструктура, за подкрепа на икономическото развитие и благосъстоянието на хората, като се обръща особено внимание на справедливия достъп за всички на достъпни цени.

9.2 Стимулиране на приобщаваща и устойчива индустриализация и значително увеличаване до 2030 година дела на индустрията в заетостта и в брутния вътрешен

продукт в съответствие с обстоятелствата на национално равнище, и удвояване на нейния дял в най-слабо развитите страни.

9.3 Увеличаване достъпа на малките промишлени и други предприятия, особено в развиващите се страни, до финансови услуги, включително кредити при достъпни условия, и интеграцията им в пазарите и веригите на добавена стойност.

9.4 Модернизиране до 2030 година на инфраструктурата и преоборудване на промишлените отрасли с оглед превръщането им в устойчиви, с повишена ефективност на използване на ресурсите и усвояване на повече чисти и природосъобразни технологии и индустриални процеси, като всички страни предприемат действия в съответствие със своите възможности.

9.5 Активизиране на научноизследователската дейност, подобряване на технологичния капацитет на промишлените отрасли във всички страни, особено в развиващите се страни, включително насърчаване до 2030 година на иновациите и значително увеличаване броя на научните работници и изследователи на един милион души, както и на публичните и частни разходи за научни изследвания и развитие.

9.a Способстване на развитието на устойчива и адаптивна инфраструктура в развиващите се страни чрез засилена финансова, технологична и техническа подкрепа за страните в Африка, най-слабо развитите страни, развиващите се страни без излаз на море и малките островни развиващи се държави.

9.b Подкрепа за развитието на технологиите на местно равнище, научните изследвания и иновациите в развиващите се страни, включително чрез осигуряване на благоприятна политическа среда за (наред с другото) индустриална диверсификация и добавяне на стойност към продуктите.

9.c Значително увеличаване на достъпа до информационни и комуникационни технологии и стремеж за осигуряване до 2020 година на всеобщ достъп до интернет на достъпни цени в най-слабо развитите страни.

10. Намаляване на неравенствата

10.1 Плавно достигане до 2030 година и поддържане на ръст на доходите на най-бедните 40% от населението – в темпове, по-високи от средните за съответната страна.

10.2 Овластяване до 2030 година на всички хора и насърчаване на социалното, икономическото и политическото им приобщаване, независимо от възраст, пол, увреждане, раса, етническа принадлежност, произход, религия, социален и икономически статут или друг признак.

10.3 Гарантиране на равни възможности и намаляване на социалното неравенство, включително чрез премахване на дискриминационните закони, политики и практики и насърчаване на адекватни политики, закони и действия в тази връзка.

10.4 Приемане на политики, особено фискални политики и политики по отношение на трудовите възнаграждения и социалната закрила, и постепенно постигане на по-голямо равенство.

10.5 По-добро регулиране и наблюдение на световните финансови пазари и институции, и засилване на прилагането на подобни регулации.

10.6 Гарантиране на засилено представителство на развиващите се страни и право на глас в процеса на вземане на решения в международните икономически и финансови институции с глобален обхват с оглед превръщането им в по-ефективни, отговорни, надеждни и легитимни институции.

10.7 Улесняване на законната, организирана, безопасна и отговорна миграция и мобилност на хора, включително чрез прилагане на планирани и добре управлявани миграционни политики.

10.a Прилагане на принципа за специално и разграничително третиране на развиващите се страни, по-специално най-слабо развитите страни, в съответствие със споразуменията в рамките на Световната търговска организация.

10.b Насърчаване на официалната помощ за развитие и финансовите потоци, в това число преките чуждестранни инвестиции, за най-нуждаещите се държави, по-специално най-слабо развитите страни, страните в Африка, малките островни развиващи се държави и развиващите се страни без излаз на море, в съответствие с националните им планове и програми.

10.c Намаляване до 2030 година до под 3% на разходите по сделки за изпращане на парични преводи от мигранти и ликвидиране на коридорите за изпращане на парични преводи с разходи, по-високи от 5%.

11. Устойчиви градове и общности

11.1 Осигуряване до 2030 година на достъп за всички до подходящо и безопасно жилище и основни услуги на достъпна цена, както и подобряване, хигиенизиране и модернизиране на бедните предградия.

11.2 Осигуряване до 2030 година на достъп за всички до безопасни, достъпни и устойчиви транспортни системи на приемливи цени, подобряване на безопасността по пътищата, особено чрез разширяване мрежата на обществения транспорт, като се обръща особено внимание на потребностите на хората в уязвимо положение, жените, децата, лицата с увреждания и по-възрастните хора.

11.3 Засилване до 2030 година на устойчивата и приобщаваща урбанизация и на капацитета за интегрирано, устойчиво и с широко участие в планиране и управление на заселването във всички страни.

11.4 Засилване на усилията за опазване и съхранение на световното културно и природно наследство.

11.5 Значително намаляване до 2030 година броя на загиналите и засегнатите от стихийни бедствия и значително намаляване на причинените от бедствия, в това число водни бедствия, преки икономически загуби спрямо глобалния брутен вътрешен продукт, като се обръща особено внимание на защитата на бедните и хората в уязвимо положение.

11.6 Намаляване до 2030 година на вредното въздействие на градовете върху околната среда на глава от населението, включително като се обръща особено внимание на качеството на въздуха и управлението на градските и други отпадъци.

11.7 Осигуряване до 2030 година на всеобщ достъп до безопасни, приобщаващи и достъпни публични и зелени площи, по-специално за жените и децата, по-възрастните хора и лицата с увреждания.

11.a Стимулиране на положителните икономически, социални и екологични връзки между градските, крайградските и селските райони чрез засилване на устройственото и стратегическото планиране на националното, регионалното и местното развитие.

11.b Значително увеличаване до 2020 година броя на градовете и селищата, приемащи и прилагащи интегрирани политики и планове, насочени към приобщаване, ресурсна ефективност, смекчаване на въздействието и приспособяване към изменението на климата, устойчивост спрямо бедствия, разработване и прилагане на цялостни процедури за управление на риска от бедствия на всички равнища в съответствие с Декларацията от Сендай и Рамката за намаляване риска от бедствия 2015 – 2030 година.

11.c Подкрепа за най-слабо развитите страни, включително чрез финансова и техническа помощ, за изграждане на устойчиви и издръжливи сгради с използване на местни материали.

12. Отговорно потребление

12.1 Прилагане на десетгодишната рамка от програми за устойчиво производство и потребление, предприемане на действия от всички държави (начело с развитите страни), като се отчитат развитието и възможностите на развиващите се страни.

12.2 Постигане до 2030 година на устойчиво управление и ефективно използване на природните ресурси.

12.3 Намаляване наполовина до 2030 година разхищаването на храни в световен мащаб и на хранителните отпадъци на глава от населението в търговията на дребно и в потреблението, намаляване на загубите на храна по веригите на производството и доставките, включително загубите след прибиране на реколтата.

12.4 Постигане до 2020 година на екосъобразно управление на химикалите и всички отпадъци през целия им жизнен цикъл в съответствие с международно приетите рамки и значително намаляване на изпускането им във въздуха, водите и почвите с оглед свеждане до минимум на неблагоприятните им въздействия върху човешкото здраве и околната среда.

12.5 Значително намаляване до 2030 година на генерирането на отпадъци чрез предотвратяване, намаляване, преработване и повторно използване.

12.6 Насърчаване на дружествата, особено големите и транснационални компании, да приемат устойчиви практики и да интегрират информацията за устойчивостта в отчетния си цикъл.

12.7 Насърчаване на устойчиви практики за възлагане на обществени поръчки в съответствие с националните политики и приоритети.

12.8 Осигуряване до 2030 година на подходяща информираност и осведоменост на всички хора и навсякъде относно устойчивото развитие и начините на живот в хармония с природата.

12.a Подкрепа за развиващите се страни за укрепване на научния и технологичния им капацитет с цел преминаване към по-устойчиви модели на потребление и производство.

12.b Разработване и прилагане на инструменти за мониторинг на последствията от устойчивото развитие за туризма, който създава работни места и популяризира местната култура и продукти.

12.c Рационализиране на неефективните субсидии за изкопаеми горива, които насърчават разточителното потребление, чрез премахване изкривяванията на пазара в съответствие с обстоятелствата на национално равнище, включително чрез реструктуриране на данъчното облагане и постепенно премахване на вредните за околната среда субсидии, където съществуват – за да се компенсират въздействията им върху околната среда, при пълно отчитане на специфичните нужди и условия в развиващите се страни и намаляване до минимум на евентуалните неблагоприятни въздействия върху развитието им по начин, който защитава бедните и засегнатите общности.

13. Борба с климатичните промени

13.1 Засилване на устойчивостта и способността за приспособяване към свързаните с изменението на климата опасности и природни бедствия във всички страни.

13.2 Интегриране на мерки срещу изменението на климата в националните политики, стратегии и планиране.

13.3 Подобряване на образованието, повишаване на осведомеността и на човешкия и институционален капацитет относно смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяването към него, намаляване на въздействията и ранно предупреждение.

13.a Изпълнение на поетия ангажимент от развитите страни, подписали Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата, за съвместно мобилизиране на 100 милиарда долара годишно до 2020 година от всички източници за посрещане нуждите на развиващите се страни в контекста на подходящи действия за смекчаване на последиците и прозрачност относно изпълнението, и пълно привеждане в действие на Зеления фонд за климата чрез капитализирането му във възможно най-кратък срок.

13.b Насърчаване на механизмите за увеличаване на капацитета в най-слабо развитите страни за ефективно планиране и управление, свързано с изменението на климата, като се обръща особено внимание на жените, младежите, местните и маргинализираните общности.

14. Живот под водата

14.1 Предотвратяване и значително намаляване до 2025 година на замърсяването на морската среда от всякакъв вид, по-специално от наземни източници и дейности, в това число намаляване на морските отпадъци и биогенното замърсяване.

14.2 Постигане до 2020 година на устойчиво управление и защита на морските и крайбрежните екосистеми с оглед предотвратяване на значителни неблагоприятни въздействия, включително чрез засилване на устойчивостта им и предприемане на действия за тяхното възстановяване, с цел превръщането им в здрави и продуктивни морета и океани.

14.3 Намаляване до минимум и справяне с въздействията от увеличаването на киселинността на океанските води, включително чрез засилено научно сътрудничество на всички равнища.

14.4 Постигане до 2020 година на ефективно регулиране на добива на риба и ликвидиране на свръхулова, незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов, и на разрушителните риболовни практики, прилагане на научно обосновани планове за управление на рибарството с оглед възстановяване на рибните запаси във възможно най-кратък срок поне до равнищата, позволяващи максимален устойчив улов, определени от биологичните характеристики на съответните видове.

14.5 Опазване до 2020 година на поне 10% от крайбрежните и морски райони в съответствие с националната правна уредба и международното право и въз основа на най-добрата налична научна информация.

14.6 Въвеждане до 2020 година на забрана за определени форми на субсидии за сектора на рибарството, които допринасят за свръхкапацитет на риболовните флоти и свръхулов, премахване на субсидиите, допринасящи за незаконен, недеklarиран и нерегулиран риболов, и въздържане от въвеждане на нови такива субсидии, като се отчита, че подходящото и ефективно, специално и диференцирано третиране на развиващите се и най-слабо развитите страни трябва да е неразделна част от преговорите в рамките на Световната търговска организация относно субсидиите за сектора на рибарството.

14.7 Увеличаване до 2030 година на икономическите ползи за малките островни развиващи се държави и най-слабо развитите страни от устойчивото използване на морските ресурси, включително чрез устойчиво управление на рибарството, аквакултурите и туризма.

14.a Увеличаване обема на научните знания, развитие на научноизследователския капацитет и трансфер на морски технологии, като се отчитат критериите и насоките на Междуправителствената океанографска комисия относно трансфера на морски технологии, с оглед подобряване здравето и управлението на океаните и засилване приноса на морското биологично разнообразие за развитието на развиващите се страни, по-специално малките островни развиващи се държави и най-слабо развитите страни.

14.b Осигуряване на достъп до морските ресурси и пазари за рибарите, извършващи традиционен риболов в малки количества и за прехрана.

14.c Засилване на опазването и устойчивото използване на океаните и техните ресурси чрез прилагане на международното право, отразено в Конвенцията на ООН по морско

право (КООНМП), предоставяща правната рамка за опазване и устойчиво използване на океаните и техните ресурси, както е припомнено в параграф 158 от документа „Бъдещето, което искаме“.

15. Живот на земята

15.1 Гарантиране до 2020 година на опазването, възстановяването и устойчивото използване на сухоземните и вътрешни сладководни екосистеми и техните услуги, по-специално горите, влажните зони, планините и сухите райони, в съответствие със задълженията, произтичащи от международните споразумения.

15.2 Насърчаване до 2020 година на прилагането на устойчиво управление на всички видове гори, спиране на обезлесяването и възстановяване на увредените гори, и значително увеличаване на залесяването и презалесяването в световен мащаб.

15.3 Борба с разпространението на необработваеми площи, възстановяване на деградиралите земи и почви (включително засегнатите от разпространението на необработваеми площи, суша и наводнения земи) и стремеж за постигане до 2030 година на свят без деградация на земите.

15.4 Гарантиране до 2030 година опазването на планинските екосистеми, включително на биологичното им разнообразие, с оглед укрепване на възможностите им да осигуряват ползи от съществена важност за устойчивото развитие.

15.5 Предприемане на спешни и съществени действия за намаляване деградацията на естествените местообитания, спиране загубата на биологичното разнообразие, защита и предотвратяване до 2020 година изчезването на застрашените видове.

15.6 Гарантиране на честно и справедливо споделяне на ползите, произтичащи от употребата на генетични ресурси, и насърчаване на подходящ достъп до такива ресурси.

15.7 Предприемане на спешни действия за ликвидиране на браконьерството и незаконния трафик на защитени животински и растителни видове и за справяне с търсенето и предлагането на незаконни продукти на дивата природа.

15.8 Приемане до 2020 година на мерки за предотвратяване на въвеждането и значително смекчаване на отрицателното въздействие на инвазивни неместни видове в земните и водните екосистеми, и контролиране или унищожаване на тези видове.

15.9 Интегриране до 2020 година на ценностите на биологичното разнообразие и екосистемите в планирането на национално и местно равнище, процесите на развитие, стратегиите за намаляване на бедността и отчетите.

16. Мир и справедливост

16.1 Значително намаляване на всякъде на всички форми на насилие и свързаната с насилие смъртност.

16.2 Слагане край на злоупотребата, експлоатацията, трафика и всички форми на мъчения и насилие над деца.

16.3 Насърчаване принципите на върховенството на закона на национално и международно равнище и гарантиране на равен достъп до правосъдие за всички.

16.4 Значително намаляване до 2030 година на незаконните финансови и оръжейни потоци, засилено възстановяване и връщане на откраднати активи и борба с всички форми на организираната престъпност.

16.5 Значително намаляване на корупцията и подкупничеството във всичките им форми.

16.6 Развитие на ефективни, отговорни и прозрачни институции на всички равнища.

16.7 Гарантиране на всички равнища на приобщаващ процес за вземане на решения, основан на принципите на отзивчивост, по-широко участие и представителност.

16.8 Разширяване и засилване участието на развиващите се страни в институциите на глобалното управление.

16.9 Осигуряване до 2030 година на юридическа самоличност за всички, включително вписване в регистър при раждането.

16.10 Гарантиране на обществения достъп до информация и защита на основните свободи в съответствие с националното законодателство и международните споразумения.

16.a Укрепване на съответните национални институции, включително чрез международно сътрудничество, с оглед изграждане на капацитет на всички равнища, по-специално в развиващите се страни, за превенция на насилието и борба с тероризма и престъпността.

16.b Насърчаване и прилагане на недискриминационни закони и политики за устойчиво развитие.

17. Партньорства за целите

17.1 Засилено мобилизиране на собствените ресурси, включително чрез международна подкрепа за развиващите се страни, с цел подобряване на националния капацитет за събиране на данъци и други приходи.

17.2 Развитите страни да изпълнят изцяло ангажиментите си за официална помощ за развитие, в това число ангажимента на редица развити страни за постигане на колективна цел за ОПР в размер 0,7% от БНД за развиващите се страни и ОПР в размер 0,15% до 0,2% от БНД за най-слабо развитите страни. Насърчават се донорите на ОПР да обсъдят определяне на цел за предоставяне на най-малко 0,20% от БНД за най-слабо развитите страни.

17.3 Мобилизиране на допълнителни финансови средства за развиващите се страни от множество различни източници.

17.4 Подпомагане на развиващите се страни за постигане и поддържане на устойчиво равнище на дълга в дългосрочен план посредством координирани политики, насочени към насърчаване на дългово финансиране, намаляване и реструктуриране на дълга според случая, и намиране на решение за външния дълг на тежко

задължените бедни страни с оглед облекчаване на затрудненото им положение по отношение на държавния им дълг.

17.5 Приемане и прилагане на режими за насърчаване на инвестициите за най-слабо развитите страни.

17.6 Укрепване на сътрудничеството „Север-Юг“, „Юг-Юг“ и тристранното регионално и международно сътрудничество и достъп до научни знания, технологии и иновации, засилване на споделянето и обмена на знания при взаимно договорени условия, включително посредством подобрена координация между съществуващите механизми, по-специално на равнището на ООН, и посредством глобален механизъм за улесняване трансфера на технологии.

17.7 Насърчаване на развитието, трансфера и разпространението на щадящи околната среда технологии за развиващите се страни при благоприятни условия, включително при концесионни и преференциални условия по взаимно съгласие.

17.8 Пълно привеждане в действие до 2017 година на технологичната банка и механизма за изграждане на научен, технологичен и иновационен капацитет за най-слабо развитите страни и засилване използването на базови технологии, по-специално информационни и комуникационни технологии.

17.9 Засилване на международната подкрепа за прилагане на ефективно и целенасочено изграждане на капацитет в развиващите се страни с цел подкрепа на националните планове за изпълнение на всички цели за устойчиво развитие, включително посредством сътрудничеството „Север-Юг“, „Юг-Юг“ и тристранното сътрудничество.

17.10 Стимулиране на всеобща, основана на правила, отворена, недискриминационна и справедлива многостранна система за търговия в рамките на Световната търговска организация, включително чрез приключване на преговорите в рамките на Програмата за развитие от Доха.

17.11 Значително увеличаване на износа от развиващите се страни, по-специално с оглед удвояване до 2020 година дела на най-слабо развитите страни в световния износ.

17.12 Своевременно прилагане на дълготраен безмитен и безквотен достъп до пазарите за всички най-слабо развити страни в съответствие с решенията на Световната търговска организация, включително като се гарантира, че преференциалните правила за произход, приложими към вносни продукти от най-слабо развитите страни, са прозрачни и прости и допринасят за улесняване на пазарния достъп.

17.13 Укрепване на глобалната макроикономическа стабилност, включително посредством координация и последователност на политиките.

17.14 Повишаване съгласуваността на политиките за устойчиво развитие.

17.15 Зачитане на политическото пространство и водещата роля на всяка страна в създаването и прилагането на политики за изкореняване на бедността и устойчиво развитие.

17.16 Укрепване на глобалното партньорство за устойчиво развитие, допълнено от партньорства на множество заинтересовани страни, които мобилизират, обменят и споделят знания, опит, технологии и финансови средства, с оглед изпълнение на целите за устойчиво развитие във всички страни, по-специално развиващите се страни.

17.17 Насърчаване и развитие на ефективни публични и публично-частни партньорства и партньорства с гражданското общество, като се залага на опита и стратегиите на партньорствата за ресурсно обезпечаване.

17.18 Засилване до 2020 година на подкрепата за развиващите се страни за изграждане на капацитет, включително за най-слабо развитите страни и малките островни развиващи се държави, с цел значително увеличаване наличието на висококачествени, навременни и надеждни данни, дезагрегирани по доход, пол, възраст, раса, етнически произход, административен статут на мигрантите, увреждане, географско местоположение и други характеристики в зависимост от спецификата на националния контекст.

17.19 Доразвиване до 2030 година на съществуващите инициативи за разработване на измерители за напредъка в устойчивото развитие, допълващи брутния вътрешен продукт, и подкрепа за изграждането на статистически капацитет в развиващите се страни.